

Konference v Mistrovicích II.

Nejen návštěva ministra zemědělství ing. Mariana Jurečky na konferenci společnosti VVS Verměřovice, která se v závěru roku 2014 konala v Orlických horách, vzbudila velký zájem, a tak sál zaplnilo na dvě stovky chovatelů.

Před plénem zemědělské veřejnosti předstoupil také veterinární lékař MVDr. Jiří Davídek s přednáškou o odchovu jalovic a k welfare krav se ujal slova ing. Roman Mokráň za slovenského zastoupení společnosti VVS Verměřovice.

Cíle odchovu jalovic

»Optimální odchov jalovic předpokládá co nejlepší využití růstové schopnosti tak, aby nedocházelo ke ztloustnutí a zároveň se udržela optimální nákladová úroveň chovu,« zahájil přednášku ve vztahu k Achillově patě mnoha chovů MVDr. Jiří Davídek.

Cílem správného odchovu je bezesporu zvládnutí samotného porodu a poporodního období se současným udržením dobrého zdravotního stavu telete. Pokud zanedbáme hned počáteční stadium odchovu, není šance toto zanedbání v plné míře dohnat. Dalším kritickým bodem odchovu je přechod z mléčné výživy na rostlinnou. Posledním obdobím rozhodujícím pro rentabilitu odchovu jalovic je včasné zabřeznutí a otelení.

Život telete je ovlivňován již v děloze matky. Při nedostatečné výživě matky dochází k poruchám na vývoji embrya, které je na výživu matky citlivé. Tento zásah se mnohdy projeví až v dospělosti zvířete. Nedostatečná výživa a kondice u březích zvířat změní i metabolismus telete. Naopak u oběžných krav lze předpokládat obdobné potíže i u jejich potomků.

Na druhou stranu telata, která v souvislosti s dostatečnou a kvalitní výživou zejména v mléčném období krmená mlezivem a následně mlékem dosahují vyšších přírůstků, mají v budoucnosti vyšší užitkovost. Z tohoto lze usuzovat, že kvalitní mlezivo je základním startem do života.

Péče o narozené tele

Opakování je matka moudrosti. Přesto často chovatelé neslyší a neřídí se podle zásadních bodů, které by měly být pro správný start telete do života naprostou samozřejmostí. Mezi ně patří prvotní ošetření telete ihned po porodu. Pro zajištění základních životních funkcí je třeba vyčistit nozdry od hlenu.

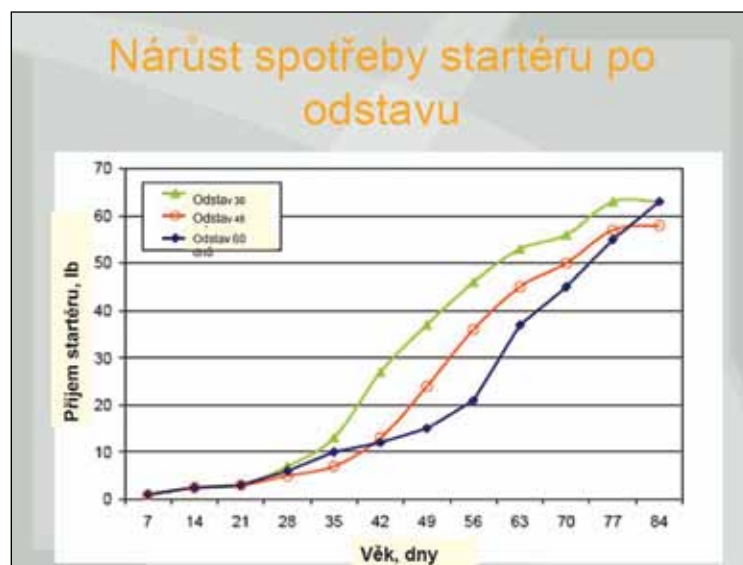

Foto MVDr. Jiří DAVÍDEK.

Tele se přitom nevyvěšuje, nýbrž pokládá na hrudní kost s nohama složenýma pod sebe (přední dozadu, zadní dopředu). Zvedá se pouze krk, aby hlen mohl odtéct a zároveň orgány netlačily na plíce. V případě potřeby se teleti vyčistí nozdry a píchnutím do mulce se stimuluje dýchání. Teprve poté se tele osuší čistou slámou, ošetří pupek dostatečným namočením do dezinfekčního roztoku.

Poté se přesune od matky a napojí se kvalitním mlezivem v množství tří litrů nejpozději do půl hodiny od narození. Včasné podání kolostera po porodu je důležité z hlediska prostupnosti imunoglobulinů stěnou střevní. Po přijetí mleziva se brána uzavírá. Stejný princip však platí i pro patogeny. Pokud tedy tele přijme namísto kvalitního mleziva mlezivo ze znečištěného vemene od matky, často přijme velkou dávku patogenů.

Přesun od matky

»Také oddojení mleziva po porodu je důležité co nejdříve. Pokud se nepodává teleti ihned, je nutné jej

zchladit či zamrazit. I zde jinak platí pravidlo 20 minut, kdy dochází k pomnožení patogenů na dvojnásobné množství. První mlezivo rozhodně nelze ničím nahradit ani za cenu, že poté tele nebude třeba celý den pít,« zdůraznil MVDr. Davídek.

Další napojení se provádí v rozmezí šesti až dvanácti hodin. Následuje kontrola případných poranění a označení telete.

»Přesun od matky je chovech dojného skotu velmi důležitý, a to z hlediska vysokého infekčního tlaku ve stáji a zejména na porodně. Jde především o infekce ze znečištěné podestýlky způsobené patogeny jako je *escherichia coli*, *paratuberkulosa* a jiné patogeny.

Úpravu mleziva lze řešit také pasterizací, při dodržení doby a teploty na úrovni 60 °C a 30 minut nedochází ke zničení imunoglobulinů, ale většiny patogenů ano. Pozitivem je i lepší vstřebatelnost.

»Pasterizace mleziva však neřeší problém s paratuberkulórou. Je totiž důležité odlišovat pasterizaci a sterilizaci,« doporučil Jiří Davídek.

I zde však platí nutnost mléko či mlezivo před pasterizací zchladit, teprve poté pasterizovat. Pokud by mléko před pasterizací zкисло, utvořené sraženiny by bránily správné pasterizaci.

Důležitá je také kontrola kvality kolostra s ohledem na obsah celkového proteinu. Pro dostatečné zásobení těla je třeba dodat kolostrum s koncentrací alespoň nad 50 g/l, lépe však nad 55 g/l.

Mléčná výživa jaloviček

Klasický odchov jaloviček počítá s krmením omezeného množství

mléčné náhražky ve výši asi 2 x 2 litry denně, resp. 450 až 500 gramů sušiny za den. Od třetího dne je pak nezbytné přidávat jalovičkám startér o 16 až 18 % obsahu dusíkatých látek. Tento startér se přidává až do odstavu, který by měl probíhat při jeho spotřebě kolem jednoho kilogramu denně. Přechod na krmení startérem je výhodné i z finančního hlediska.

Naopak intenzivní odchov spočívá v krmení mléčnou náhražkou ve vyšším množství tak, aby v prvních pěti až sedmi týdnech věku tele dosahovalo průměrného denního přírůstku asi jednoho kilogramu při podpoře růstu kostí a svaloviny na úkor tuku.

»V případě intenzivního odchovu telat je třeba dbát na lepší hygienu prostředí a dostatek čisté pitné vody. Podle některých studií se také zjistilo, že u intenzivního odchovu je vyšší nemocnost. Tou však veškeré

benefity intenzivní výživy končí,« uvedl MVDr. Jiří Davídek.

Další věc, již se podařilo prokázat je, že telata na intenzivní výživě potřebují větší dávky inzulínu pro snížení hladiny glukózy na běžnou hranici, což se ještě prohlubovalo s věkem. V této souvislosti je třeba zmínit vliv na výskyt nemocí puerperia.

Startér

Pro výživu jaloviček a rozvoj bachoru je velmi důležitý startér, resp. kvalitní a chutný startér. Bez toho, aby telatům chutnal, se rozhodně obejít nelze. Proto nesmí být ani tvrdý ani měkký. Stejně tak jsou nežádoucí sypké jemně mleté směsi, které tele hůře přijímá. Ze zdravotního hlediska je také velmi důležité, aby startér nebyl zaplísňený a vlhký. Proto je třeba jeho kvalitu často kontrolovat

a čistit sila určená pro jeho skladování.

»Složení startéru přináší několik možností, které se však liší podle několika výzkumů. Do startéru je možné přidat i štípanou slámu pro zvýšení příjmu sušiny. Příjem sušiny však zvyšuje také přidavek celých zrn, který navíc zvyšuje i denní přírůstky. U celozrnného startéru také dochází k časnějšímu a delšímu přežvykování. Celá zrna ve startéru zvyšují pH bachoru a umožňují lepší rozvoj bachorových papil,« popsal Jiří Davídek.

Ustájení

Po porodu nemají telata dobře vyvinutou termoregulaci. Proto je důležité zejména v zimním období mít pro telata připravený dostatečně podestlaný venkovní box suchou nezaplísňenou slámou. S nedostatečným podestláním souvisí i větší výskyt respiračních onemocnění.

Napomoci mohou také vesty pro telata.

Negativně působí nedostatek čerstvého vzduchu, uzavřené kotce a v případě umístění ve stáji také umístění kotců u stěny. Je zde pak nedostatečná cirkulace vzduchu. Naopak je zapotřebí dopřát telatům dostatek čerstvého vzduchu nikoli však průvanem. Nejlépe se osvědčila přetlaková ventilace stáji.

Cílem správného odchovu je dovést tele od jalovice až po krávu efektivním, rozumným a ekonomickým způsobem. Ekonomické je zejména zkrácení času do prvního otelení a laktace se snížením nákladů tak, aby nedošlo ke snížení budoucího potenciálu pro produkci.

Klíčovým ukazatelem je označování věk při prvním otelení, který by u jalovic holštýnského skotu měl dosahovat 22 až 24 měsíců. Zároveň by se hmotnost jalovce po otelení měla pohybovat v rozmezí 85 až 90 % živé hmotnosti dospělých zvířat. Cena odchovu jalovic je totiž považována za druhou nejvyšší položku v chovu dojného skotu. Až 12 % výdajů je za krmení jalovic.

Krmení jalovic

Nové trendy v krmení jalovic předpokládají omezení krmiva za současného zkrmování vysokého obsahu koncentráту, resp. vysoce stravitelné krmné dávky.

»Omezený přístup ke krmivu zlepšuje efektivitu, snižuje ztráty metabolizovatelné energie a zároveň zlepšuje stravitelnost sušiny. S vyšším podílem koncentrátů v krmné směsi není zapotřebí ponechávat krmivo na žlabu celý den. Krmením koncentrovaných krmných dávek, která je lehce stravitelná a využívá se vyšší podíl živin, se také snižují emise čpavku,« uvedl MVDr. Davídek.

Text a foto Soňa JELÍNKOVÁ

